ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (siedma komora)

z 15. mája 2008 *

Vo veci C-276/07,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 234 ES, podaný rozhodnutím Corte d'appello di Firenze (Taliansko) z 18. mája 2007 a doručený Súdnemu dvoru 11. júna 2007, ktorý súvisí s konaním:

Nancy Delay

proti

Università degli studi di Firenze,

Istituto nazionale della previdenza sociale (INPS),

Talianskej republike,

SÚDNY DVOR (siedma komora),

v zložení: predseda siedmej komory U. Lõhmus, sudcovia J. N. Cunha Rodrigues (spravodajca) a A. Arabadjiev,

* Jazyk konania: taliančina.

generálny advokát: J. Mazák,
tajomník: K. Sztranc-Sławiczek, referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní zo 6. marca 2008,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— pani Delay, v zastúpení: L. Picotti, avvocato,

— Università degli studi di Firenze, v zastúpení: R. de Angelis a S. de Felice, avvocatesse,

— Istituto nazionale della previdenza sociale (INPS), v zastúpení: L. Maritato, A. Coretti a F. Correra, avvocati,

— Talianska republika, v zastúpení: I. M. Braguglia, splnomocnený zástupca, za právnej pomoci S. Fiorentino, avvocato dello Stato,

— Komisia Európskych spoločenstiev, v zastúpení: E. Traversa a L. Pignataro, splnomocnení zástupcovia,

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálneho advokáta, že vec bude prejednaná bez jeho návrhov,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 39 ES.

2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi pani Delay a Università degli studi di Firenze, Istituto nazionale della previdenza sociale (INPS) a Talianskou republikou vo veci uznania práv nadobudnutých počas výkonu funkcií výmenného lektora.

Právny rámec

Vnútroštátna právna úprava

3 V talianskom právnom poriadku existuje osobitná kategória učiteľov cudzieho jazyka, všeobecne nazývaná „výmenní lektori“, ktorá je upravená dohodou o kultúrnej spolupráci medzi Belgickým kráľovstvom a Talianskou republikou, ako aj zákonom č. 62 z 24. februára 1967 (GURI č. 65 z 13. marca 1967, ďalej len „zákon č. 62/1967“).

4 Článok 24 zákona č. 62/1967 stanovuje:

„1. V súlade s niektorými riadne ratifikovanými dohovormi o kultúrnej spolupráci môžu byť cudzím štátnym príslušníkom priznané ročné úväzky, obnoviteľné v nasledujúcich rokoch, a to odchylne od toho, čo upravuje posledný odsek článku 13 zákona č. 349 z 18. marca 1958 týkajúci sa úpravy postavenia riadnych lektorov.

2. Tieto úväzky sú priznané rektorským dekrétom na základe uváženia fakulty a školy na návrh riadneho profesora daného predmetu, ktorý vyberá z listiny troch kandidátov vybraných oprávnenými orgánmi štátu pôvodu.

3. Obvyklá dokumentácia je nahradená vyhláseniami oprávnených diplomatických orgánov, ktoré potvrdzujú, že vybraná osoba spĺňa všetky podmienky vrátane odbornej kvalifikácie, ktoré sú požadované pre funkciu lektora na univerzite v štáte pôvodu.

4. Podľa vyššie uvedených odsekov môžu byť v rámci vykonávania riadne ratifikovaných zmlúv o kultúrnej spolupráci cudzím štátnym príslušníkom priznané osobitné úväzky lingvistických lektorov a lektorov cudzieho jazyka a literatúry, a to aj popri miestach riadnych lektorov. Priznanie úväzku podlieha schváleniu ministra školstva.

…“

5 Článok 28 dekrétu prezidenta republiky č. 382 z 11. júla 1980 (riadna príloha GURI č. 20 z 31. júla 1980) stanovoval:

„V rámci obmedzení schválených finančných nákladov… môžu rektori na základe súkromnoprávnych zmlúv, v prípade potreby aj mimo rámca osobitných medzinárodných zmlúv, na odôvodnený návrh dotknutej fakulty a na účely uspokojenia reálnych potrieb poslucháčov zapísaných na jazykové kurzy prijímať lektorov cudzieho jazyka s preukázanou a uznanou kvalifikáciou overenou fakultou, a to v počte, ktorý neprevyšuje pomer jedného lektora na stopäťdesiat poslucháčov, ktorí skutočne navštevujú daný kurz. …

Zmluvy podľa prvého odseku nemožno predĺžiť na dobu prekračujúcu dĺžku školského roka, pre ktoré boli uzatvorené; možno ich obnoviť každoročne maximálne počas piatich rokov. …“

6 Podľa rozsudku z 30. mája 1989, Allué a Coonan (33/88, Zb. s. 1591), a z 2. augusta 1993, Alluè a i. (C-259/91, C-331/91 a C-332/91, Zb. s. I-4309), prijala Talianska republika zákonný dekrét č. 120 z 21. apríla 1995, zmenený zákonom č. 236 z 21. júna 1995 (GURI č. 143 z 21. júna 1995, s. 9, ďalej len „zákon č. 236/95“), ktorého cieľom bola reforma vyučovania cudzích jazykov na talianskych univerzitách.

7 Zákon č. 236/95 upravil štyri základné pravidlá:

— funkcia lektora cudzieho jazyka, ktorú zaviedol článok 28 dekrétu prezidenta republiky č. 382 z 11. júla 1980, bola zrušená a nahradená funkciou „lingvistický spolupracovník a expert pre cudzí jazyk“ (ďalej len „lingvistický spolupracovník“),

— lingvistickí spolupracovníci sú zamestnancami univerzít na základe súkromnoprávnych pracovných zmlúv (nie už ako osoby samostatne zárobkovo činné) uzatváraných obvykle na dobu neurčitú a výnimočne, s cieľom uspokojiť dočasné potreby, na dobu určitú,

— prijímanie lingvistických spolupracovníkov sa uskutočňuje formou verejného výberového konania, ktorého spôsob určujú univerzity podľa vlastných predpisov,

— oprávnené osoby, s ktorými sa uzatvorili zmluvy o výkone pracovnej činnosti lektora cudzieho jazyka, ako aj osoby, ktorým skončila platnosť zmluvy, s výnimkou prípadov, keď zmluva nebola obnovená z dôvodu ich nespôsobilosti alebo zrušenia dotknutého pracovného miesta, majú nárok na prednostné prijatie do zamestnania a navyše sa im podľa článku 4 tretieho odseku zákona č. 236/95 zachovajú práva nadobudnuté na základe predchádzajúceho výkonu pracovných činností.

8 Podľa článku 1 ods. 1 zákonného dekrétu č. 2 zo 14. januára 2004 týkajúceho sa naliehavých ustanovení vzťahujúcich sa na finančné ohodnotenie lingvistických spolupracovníkov na určitých univerzitách a týkajúcich sa uznávania (GURI č. 11 z 15. januára 2004, s. 4):

„Vykonávajúc rozsudok [z 26. júna 2001, Komisia/Taliansko, C-212/99, Zb. s. I-4923] vyhlásený Súdnym dvorom… sa lingvistickým spolupracovníkom, bývalým lektorom cudzieho jazyka univerzít v Basilicate, Miláne, Palerme, Pise, ‚La Sapienza' v Ríme a univerzitného orientálneho inštitútu v Neapoli priznáva… pomerne k počtu hodín

vykonanej práce pri zohľadnení skutočnosti, že plný úväzok zodpovedá 500 hodinám, finančné ohodnotenie zodpovedajúce finančnému ohodnoteniu výskumných pracovníkov zamestnaných na dobu určitú s účinnosťou od dátumu prvého zamestnania a s výnimkou prípadného priaznivejšieho ohodnotenia;…“

9 Zákon č. 230 z 18. apríla 1962 upravujúci pracovnú zmluvu na dobu určitú (GURI č. 125 zo 17. mája 1962, ďalej len „zákon č. 230/62“) uplatniteľný na všetkých vnútroštátnych pracovníkov, ktorých pracovný pomer je upravený súkromnoprávnymi zmluvami, uvádza v článku 2, že „pokiaľ pracovný pomer pokračuje po uplynutí pôvodne uvedeného dátumu alebo po dátume, do ktorého bola daná zmluva neskôr predĺžená, pracovná zmluva sa považuje za zmluvu na dobu neurčitú odo dňa prvého prijatia pracovníka do zamestnania“.

10 Z rozhodnutia vnútroštátneho súdu vyplýva, že kategória výmenných lektorov nebola nikdy zrušená.

Spor vo veci samej a prejudiciálna otázka

11 Pani Delay, belgická štátna príslušníčka, bola zamestnaná ako výmenná lektorka na Università degli studi di Firenze od 1. novembra 1986 do 31. októbra 1994 na základe zmlúv na dobu určitú, ktorých platnosť bola niekoľkokrát predĺžená. Pani Delay sa najprv zúčastnila konkurzu, ktorý organizoval commissariat général aux relations internationales v Bruseli pre lektorov francúzskeho jazyka a literatúry. Keďže na konkurze uspela, bol jej životopis následne zaslaný spomínanej univerzite, zároveň aj s menami ostatných úspešných kandidátov, aby si táto univerzita mohla vybrať výmenného lektora.

12 Dňa 31. októbra 1994 sa jej neobnovila zmluva, pretože sa jej meno nenachádzalo na zozname, ktorý predložili belgické úrady oddeleniu Università degli studi di Firenze.

13 Dňa 28. decembra 1994 po dvoch mesiacoch bez výkonu profesijnej činnosti uzatvorila pani Delay s tou istou univerzitou pracovnú zmluvu na dobu neurčitú, ktorú upravuje zákon č. 236/95, ktorý je uplatniteľný od 1. januára 1994 na lingvistických spolupracovníkov.

14 Napriek rovnocennosti funkcií odmena poskytnutá podľa nového systému bola nižšia než odmena, ktorú dostávala pani Delay v predchádzajúcom období. Keďže dohoda s Università degli studi di Firenze nebola dosiahnutá, podala pani Delay 21. júla 2003 žalobu na Tribunale di Firenze a najmä požadovala, aby bola jej pracovná zmluva považovaná za zmluvu uzatvorenú na dobu neurčitú, a to od 1. novembra 1986, teda odo dňa začatia pracovného pomeru na Università degli studi di Firenze. Pani Delay v podstate požadovala, aby sa na ňu uplatnila úprava o uznaní práv nadobudnutých bývalými lektormi cudzieho jazyka podľa zákonného dekrétu č. 2 zo 14. januára 2004.

15 Tribunale di Firenze zamietol jej návrh najmä s odôvodnením, že výmenní lektori predstavujú kategóriu úplne odlišnú od kategórie lektorov cudzieho jazyka, ktorá zostáva upravená osobitným právnym predpisom.

16 Pani Delay sa proti tomuto rozsudku odvolala na Corte d'appello di Firenze, ktorý usúdil, že nie je jasné, či boli rešpektované zásady stanovené Súdnym dvorom

v rozsudku z 18. júla 2006, Komisia/Taliansko (C-119/04, Zb. s. I-6885), v prípade výmenných lektorov, a preto rozhodol o prerušení konania a predložil Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„Majú sa článok 39 [ES] a odvodené právne akty (najmä výklady vyplývajúce z [už citovaných] rozsudkov z 26. júna 2001 [Komisia/Taliansko], a z 18. júla 2006, [Komisia/Taliansko]) vykladať v tom zmysle, že za zákonnú treba považovať právnu úpravu týkajúcu sa tzv. ‚výmenných lektorov' zamestnaným (podľa zákona č. 62/1967) na základe pracovnej zmluvy na dobu určitú, ktorá im nezabezpečuje, že im v momente nahradenia tejto zmluvy zmluvou na dobu neurčitú budú zachované všetky ich práva, ktoré nadobudli od dátumu ich prvého zamestnania, s dôsledkami nielen z hľadiska zvýšenia mzdy, ale aj pokiaľ ide o odpracované roky a o vyplatenie odvodov sociálneho zabezpečenia zamestnávateľom?"

O prejudiciálnej otázke

17 Touto otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či článok 39 ods. 2 ES bráni tomu, aby sa pri nahradení pracovnej zmluvy na dobu určitú v rámci výkonu pracovnej činnosti výmenného lektora pracovnou zmluvou na dobu neurčitú v rámci výkonu pracovnej činnosti lingvistického spolupracovníka odmietlo osobe, ktorá sa nachádza v postavení žalobkyne vo veci samej, uznanie práv, ktoré nadobudla odo dňa prvého prijatia do zamestnania s dôsledkami na mzdu, zohľadnenie počtu odpracovaných rokov a vyplatenie odvodov sociálneho zabezpečenia zamestnávateľom.

18 Je potrebné pripomenúť, že podľa článku 39 ods. 2 ES zahŕňa voľný pohyb pracovníkov odstránenie akejkoľvek diskriminácie medzi pracovníkmi členských štátov na základe štátnej príslušnosti, pokiaľ ide o zamestnanie, odmenu za prácu a iné pracovné podmienky.

19 Dodržiavanie zásady rovnosti, ktorej konkrétnym výrazom je článok 39 ES, vyžaduje, aby sa porovnateľné situácie neposudzovali rozdielne a rozdielne situácie neposudzovali rovnako, ak takéto posudzovanie nie je objektívne odôvodnené (pozri najmä rozsudok z 3. mája 2007, Advocaten voor de Wereld, C-303/05, Zb. s. I-3633, bod 56).

20 Zistenie diskriminačného zaobchádzania, ktorému bola vystavená pani Delay, teda vyžaduje, aby sa overilo, či by sa vnútroštátnemu pracovníkovi priznali práva, ktoré nadobudol odo dňa svojho prvého prijatia do zamestnania.

21 Treba uviesť, že vnútroštátnemu pracovníkovi, ktorého pracovný pomer sa riadi súkromným právom a ktorého pracovná zmluva na dobu určitú sa zmení na základe zákona č. 230/62 na pracovnú zmluvu na dobu neurčitú, zostanú zachované všetky práva nadobudnuté odo dňa prvého prijatia do zamestnania. Táto garancia má dôsledky nielen z hľadiska zvyšovania mzdy, ale aj pokiaľ ide o odpracované roky a o vyplatenie odvodov sociálneho zabezpečenia zamestnávateľom.

22 Ako už Súdny dvor rozhodol, zákon č. 230/62 musí slúžiť ako porovnávacie meradlo na kontrolu, či je úprava uplatniteľná na bývalých lektorov cudzích jazykov, ktorí sa stali lingvistickými spolupracovníkmi, porovnateľná so všeobecnou úpravou uplatniteľnou na vnútroštátnych pracovníkov, alebo či im naopak poskytuje nižšiu úroveň ochrany (rozsudok z 26. júna 2001, Komisia/Taliansko, už citovaný, bod 25).

23 Ak vnútroštátni pracovníci sú podľa zákona č. 230/62 oprávnení na pracovné zaradenie zohľadňujúce zvýšenia mzdy, ale aj odpracované roky a vyplatenie odvodov sociálneho zabezpečenia zamestnávateľom odo dátumu ich prvého zamestnania, musia byť na obdobné pracovné zaradenie zohľadňujúce dátum ich prvého zamestnania oprávnení aj bývalí lektori cudzieho jazyka, ktorí sa stali lingvistickými spolupracovníkmi (rozsudok z 26. júna 2001, Komisia/Taliansko, už citovaný, bod 30).

24 Je však potrebné zdôrazniť, že uplatnenie zákona č.230/62 na vnútroštátnych pracovníkov predpokladá pokračovanie pracovnoprávneho vzťahu medzi zamestnávateľom a pracovníkmi.

25 Zo spisu predloženého Súdnemu dvoru vyplýva, že platnosť pracovnej zmluvy výmennej lektorky pani Delay skončila 31. októbra 1994 a že jej zmluva, v ktorej mala postavenie lingvistického spolupracovníka bola uzatvorená až 28. decembra 1994, teda o dva mesiace neskôr.

26 Iba vnútroštátny súd, ktorému jedinému prináleží posúdenie skutkového stavu a výklad vnútroštátnych právnych predpisov, môže preukázať existenciu vzťahu kontinuity medzi funkciami, ktoré pani Delay vykonávala pre Università degli studi di Firenze ako výmenná lektorka, a funkciami, ktoré jej táto univerzita zverila ako lingvistickej spolupracovníčke.

27 Tento súd musí pri tomto posúdení po prvé overiť, či profesijná činnosť, ktorú vykonávajú výmenní lektori a lingvistickí spolupracovníci, má rovnaký funkčný obsah najmä vzhľadom na stanovenie pedagogických požiadaviek pre výučbu cudzieho jazyka, ako aj na posúdenie vedomostí študentov, a po druhé, či tieto dva

typy predmetných funkcií uspokojujú rovnaké potreby vzdelávania na talianskych univerzitách.

28 Za predpokladu, že vnútroštátny súdu dospeje k záveru, že existuje kontinuita medzi funkciou výmenného lektora a funkciou lingvistického spolupracovníka, ktorú vykonáva pani Delay, napriek dočasnému prerušeniu pracovného pomeru so svojím zamestnávateľom, bude potrebné preskúmať, či sa vnútroštátnemu pracovníkovi v porovnateľnej situácii uznajú práva na základe uplatnenia zákona č. 230/62, ktoré nadobudol od dátumu svojho prvého nástupu do zamestnania.

29 Pokiaľ ide najmä o účinky prerušenia pracovného pomeru, je potrebné zdôrazniť, že v bode 28 už citovaného rozsudku z 26. júna 2001, Komisia/Taliansko, Súdny dvor rozhodol, že iba analýza zameraná na podstatu a nie na formu právnej úpravy dovoľuje určiť, či jej účinné uplatnenie na odlišné kategórie pracovníkov, ktorí sa nachádzajú v porovnateľných právnych situáciách, povedie k zlučiteľným situáciám alebo naopak k situáciám nezlučiteľným so základnou zásadou zákazu diskriminácie na základe štátnej príslušnosti.

30 Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy je potrebné odpovedať na položenú otázku, že článok 39 ods. 2 ES bráni tomu, aby sa pri nahradení pracovnej zmluvy na dobu určitú v rámci výkonu pracovnej činnosti výmenného lektora pracovnou zmluvou na dobu neurčitú v rámci výkonu pracovnej činnosti lingvistického spolupracovníka odmietlo osobe, ktorá sa nachádza v postavení žalobkyne vo veci samej, uznanie práv, ktoré nadobudla odo dňa prvého prijatia do zamestnania, s dôsledkami na mzdu, zohľadnenie počtu odpracovaných rokov a vyplatenie odvodov sociálneho zabezpečenia zamestnávateľom, ak sa toto uznanie poskytne vnútroštátnemu pracovníkovi nachádzajúcemu sa v porovnateľnej situácii. Vnútroštátnemu súdu prináleží overiť si, či je to tak vo veci samej.

O trovách

31 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (siedma komora) rozhodol takto:

Článok 39 ods. 2 ES bráni tomu, aby sa pri nahradení pracovnej zmluvy na dobu určitú v rámci výkonu pracovnej činnosti výmenného lektora pracovnou zmluvou na dobu neurčitú v rámci výkonu pracovnej činnosti lingvistického spolupracovníka a experta pre cudzí jazyk odmietlo osobe, ktorá sa nachádza v postavení žalobkyne vo veci samej, uznanie práv, ktoré nadobudla odo dňa prvého prijatia do zamestnania, s dôsledkami na mzdu, zohľadnenie počtu odpracovaných rokov a vyplatenie odvodov sociálneho zabezpečenia zamestnávateľom, ak sa toto uznanie poskytne vnútroštátnemu pracovníkovi nachádzajúcemu sa v porovnateľnej situácii. Vnútroštátnemu súdu prináleží overiť, či je to tak vo veci samej.

Podpisy